

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА

ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА БІЗНЕС-ЕКОНОМІКИ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан фізико-математичного
факультету

Каленик М. В.

« 24 » Вересня 2020 року

МІКРОЕКОНОМІКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 051 Економіка

освітня-програма/програми освітньо-професійна програма Економіка
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціалізація Економіка готельно-ресторанного бізнесу

мова навчання українська

Погоджено науково-методичною
комісією фізико-математичного
факультету

« 23 » Вересня 2020 р.

Голова О.О.
Одінцова О.О., к.фіз.-мат.наук, доц.

Суми – 2020

Розробник:

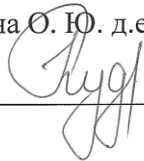
Ковтун Г. І., старший викладач кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Протокол № 1 від 15 вересня 2020 р.

Завідувач кафедри

Кудріна О. Ю. д.е.н., професор кафедри бізнес-економіки та адміністрування

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Освітній рівень бакалавр	обов'язкова, цикл професійної підготовки	
		Рік підготовки:	
2020–2021-й		-й	
Семестр			
1-й		-й	
Лекції			
32 год.		год.	
Практичні, семінарські			
20 год.		год.	
Лабораторні			
год.		год.	
Самостійна робота			
94 год.		год.	
Консультації:			
4 год.	год.		
Загальна кількість годин – 150	Вид контролю: екзамен		

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Мікроекономіка» є формування ринково-орієнтованого економічного світогляду фахівця з економіки та знань щодо методів прийняття оптимальних господарських рішень за наявних обмежених ресурсів та альтернативних можливостей їх використання.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни «Мікроекономіка» є:

- формування в здобувачів вищої освіти знань щодо закономірностей поведінки економічних суб'єктів у ринкових умовах;
- вивчення основних понять, категорій та засобів мікроекономічного аналізу принципів раціональної поведінки і оптимізації господарських рішень мікросистем у різних ринкових структурах;
- озброєння універсальним інструментарієм для прийняття обґрунтованих рішень щодо здійснення індивідуального вибору в умовах обмежених ресурсів і наявності альтернативних можливостей;
- набуття практичних навичок застосування базових принципів та інструментів мікроекономічного аналізу до моделювання поведінки основних мікроекономічних суб'єктів;
- розв'язання конкретних ринкових ситуацій, виконання техніко-економічних розрахунків, пов'язаних з обґрунтуванням оптимальних рішень мікроекономічних систем;
- підготовка до вивчення прикладних дисциплін, що базуються на мікроекономічній теорії.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Мікроекономіка» є поведінка та механізм прийняття рішень економічними суб'єктами (домашніми господарствами, підприємствами, організаціями, тобто мікросистемами). Мікроекономіка – це економічна дисципліна, що вивчає обґрунтування вибору, що здійснюється економічними одиницями. Основні питання мікроекономіки – відносні ціни на товари, попит і пропонування, розподіл ресурсів для досягнення альтернативних цілей, поведінка мікросистем у різних ринкових структурах, рівновага споживача і виробника. Знання основ мікроекономіки сприяє більш ефективному розподілу власних коштів, раціональному веденню справ, допомагає в управлінні підприємствами.

В рамках дисципліни враховано **галузевий та регіональний аспект**, зокрема через аналіз кейсів готельно-ресторанного бізнесу та статистичних даних Сумської області.

Після вивчення дисципліни «Мікроекономіка» здобувачі вищої освіти повинні володіти:

інтегральною компетентністю:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки;

загальними компетентностями:

ЗК 2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.

ЗК 10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії.

спеціальними (фаховими, предметними) компетентностями:

СК 1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

СК 4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК 5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

СК 7. Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для вирішення економічних завдань, аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів.

СК 10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

СК 11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК 12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК 14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

СК 15. Здатність аналізувати особливості функціонування готельно-ресторанного бізнесу.

СК 16. Здатність обґрунтовувати пропозиції з удосконалення бізнес-процесів готельно-ресторанного бізнесу.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Мікроекономіка» є складовою циклу професійної підготовки здобувачів вищої освіти економічних спеціальностей освітнього ступеня «бакалавр», є основою для опанування спеціальних економічних, фінансових та облікових дисциплін, що вивчають особливості підприємницької діяльності, цінні папери, економічний аналіз.

Базовими для вивчення курсу «Мікроекономіка» є дисципліни економічного циклу, такі як «Економічна теорія», «Підприємництво та бізнес». «Мікроекономіка» тісно пов'язана з навчальною дисципліною «Макроекономіка».

Навчальна дисципліна «Мікроекономіка» слугує теоретичною й методологічною основою для вивчення ряду прикладних економічних дисциплін, як «Економіка підприємства», «Бухгалтерський облік», «Аналіз господарської діяльності», «Планування і контроль на підприємстві», «Потенціал і розвиток підприємства» тощо.

3. Результати навчання за дисципліною

Знання	ПРЗ 1	Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.
Уміння	ПРУ 4	Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.
	ПРУ 6	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.
	ПРУ 9	Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ECTS	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти
А	Здобувач вищої освіти має системні, бездоганні знання матеріалу; демонструє здатність здійснювати порівняльний аналіз різних економічних теорій, концепцій та робити логічні висновки та узагальнення; здатність висловлювати та аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на певне питання; використовує фактичні та статистичні дані, що potwierджують тези відповіді на питання; демонструє знання законодавчих актів України, інструкцій, підручників, посібників; володіє навичками розв'язання практичних завдань, отримує правильний арифметичний результат, логічно обґрунтовує виконані розрахунки.
В	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом; аналізує та систематизує економічну інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, чітко тлумачить економічні поняття, формулює економічні закони, нормативні документи, може самостійно опрацювати матеріал, практичне завдання розв'язує правильно, але надає неповне теоретичне обґрунтування; виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
С	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює соціально-економічні явища та процеси як всередині країни, так і за кордоном, вміє аналізувати, робити висновки до економічних розрахунків; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, однак із деякими неточностями у розкритті змісту питань, здобувач вищої освіти допускає незначні помилки у формулюванні термінів і категорій, використанні цифрового матеріалу, що в цілому не призводить до викривлення сутності; практичне завдання розв'язує правильно, але надане поверхове теоретичне обґрунтування, або хід розв'язання правильний, теоретичне обґрунтування зроблене, але є арифметична помилка у розрахунках.
D	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу з «Мікроекономіки», поверхнево аналізує події, економічні ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користується додатковими джерелами інформації.
E	Здобувач вищої освіти демонструє оволодіння тільки основною частиною програмного матеріалу, у розкритті змісту економічних категорій допускає неточності й помилки; здобувач вищої освіти здатний відтворити суть економічних категорій відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, у нього виникають труднощі при аналізі соціально-економічних процесів та явищ. Здобувач вищої освіти допускає суттєві помилки при вирішенні практичних завдань, він здатний провести економічні розрахунки за зразком, неспроможний дати

	пояснення виконаних розрахунків;. самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
FX	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі побутових знань і навичок; у розкритті змісту економічних категорій допускає неправильні відповіді або зовсім не відповідає на питання. У відповіді на питання відсутні необхідні докази та аргументи. Здобувач вищої освіти виявляє окремі спроби виконання задач, його дії мають репродуктивний характер, за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом; зроблені висновки не відповідають загально визначеним, є помилковими.
F	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь. Здобувач вищої освіти зовсім не розв'язує задачі або розв'язує їх неправильно.

**Розподіл балів, що отримують здобувачі вищої освіти,
за розділами та видами діяльності**

Поточний контроль	Розділ 1		Поточний контроль*	Контроль самостійної роботи
		Тема 1.1	6	0,5
Тема 1.2	6	0,5		
Тема 1.3	6	0,5		
Тема 1.4		0,5		
Тема 1.5	6	0,5		
Тема 1.6		0,5		
Тема 1.7	6	1		
Розділ 2	Тема 2.1	6	0,5	
	Тема 2.2	6	0,5	
	Тема 2.3	6	1	
	Тема 2.4	6	1	
	Тема 2.5		1	
	Тема 2.6	6	0,5	
	Тема 2.7	6	0,5	
Разом за темами		66		
Контроль самостійної роботи			9	
Підсумковий контроль (екз.)			25	
Загальна сума			100	

*Поточний контроль складається з оцінювання:

- усної відповіді – 2 бал;
- виконання тестового завдання – 2 бали;
- виконання практичних завдань – 2 бали.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Важливим елементом навчального процесу при вивченні дисципліни «Мікроекономіка» є **поточний та підсумковий контроль** рівня знань здобувачів вищої освіти, що свідчить про засвоєння вивченого матеріалу, рівень підготовки здобувачів вищої освіти для виконання передбачених завдань. Контроль знань дозволяє оцінювати та вимірювати здобуті здобувачами вищої освіти в процесі навчання знання, уміння та навички, відіграє важливу роль у забезпеченні належного рівня підготовки фахівців.

Об’єктами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є:

- систематичність роботи на семінарських (практичних) заняттях;
- активність роботи на семінарських заняттях;
- виконання практичних завдань;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- підготовка, написання та презентація реферату;
- виконання контрольних завдань.

Поточний контроль здійснюється шляхом опитування здобувачів вищої освіти, прийняття виконаних завдань та робіт на практичних заняттях, обговорення доповідей (виступів) за темами семінарських занять та рефератами, проведення контрольних робіт.

Поточний контроль здійснюється у двох формах:

- контроль систематичності та активності роботи здобувачів вищої освіти протягом семестру при вивченні програмного матеріалу дисципліни;
- проміжний контроль.

Систематичність та активність роботи здобувачів вищої освіти протягом семестру контролюється за такими напрямками: регулярність відвідування семінарських занять; виступи на семінарських заняттях; участь у обговоренні питань відповідної теми; відповіді на запитання викладача; результативність експрес-тестування та експрес-опитування; підготовка аналітичних оглядів та рефератів з окремих питань; участь у студентських конференціях, олімпіадах, конкурсах за напрямками, що відповідають тематичній спрямованості дисципліни.

Проміжний контроль здійснюється шляхом проведення контрольних робіт, колоквиумів та ректорської контрольної роботи. Завдання для проміжного контролю комплектуються з теоретичних питань, задач та тестів з відповідних тем.

Контроль самостійної роботи здобувачів вищої освіти з дисципліни передбачається на основі застосування наступних форм:

- перевірка здатності самостійно працювати над засвоєнням основних тем та питань дисципліни;
- перевірка конспектів лекцій за темами курсу, що виносяться на самостійне опрацювання;
- перевірка завдань, що самостійно виконуються здобувачами вищої освіти при підготовці до семінарських та практичних занять;
- перевірка повноти розкриття теми реферату;
- проведення тестування, виконання розрахунково-аналітичних завдань за темами навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і в терміні, встановлені навчальним планом.

Оцінювання видів поточної та підсумкової роботи здобувачів вищої освіти здійснюється за бальною шкалою в залежності від рівня знань.

Зазначені форми контролю тісно взаємопов'язані та здійснюються таким чином, щоб стимулювати ефективну роботу здобувачів протягом семестру та забезпечити об'єктивне оцінювання їх знань.

За результатами оцінювання засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичного матеріалу та виконання практичного завдання визначається рівень засвоєння програмного матеріалу та виставляється диференційована підсумкова оцінка за бальною шкалою, що характеризує успішність здобувача вищої освіти.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Основи мікроекономічного аналізу. Теорія поведінки споживача. Теорія виробництва

Тема 1.1. Предмет і метод мікроекономіки

Мікроекономіка в системі економічних наук. Предмет, суб'єкти та об'єкти мікроекономіки.

Основні поняття та припущення мікроекономічного аналізу. Благо. Індивідуальне, суспільне, економічне і неекономічне (природне) блага. Проблема вибору. Альтернативна вартість. Ефективність. Економічні закони.

Ринок. Ринкові структури. Загальна характеристика ринкових структур.

Загальні та специфічні методи мікроекономічних досліджень. Загальні методи: спостереження, статистичний аналіз, економічний аналіз, експеримент. Специфічні методи: граничний аналіз, економічне моделювання. Позитивний і нормативний аналіз.

Тема 1.2. Теорія поведінки споживача: мета споживача

Мета споживача у кардиналістській моделі. Кардиналістська функція корисності. Перший закон Госсена.

Мета споживача в ординалістській моделі. Ординалістська функція корисності. Криві байдужості та їх властивості. Гранична норма заміни благ.

Тема 1.3. Бюджетне обмеження та споживчий вибір

Бюджетне обмеження споживача. Бюджетна лінія та її властивості.

Оптимізація вибору споживача на основі кардиналістської теорії. Правило максимізації корисності. Другий закон Госсена.

Оптимізація вибору споживача на основі ординалістського підходу. Рівновага споживача.

Тема 1.4. Зміни рівноваги споживача. Індивідуальний та ринковий попит

Оптимальний вибір і зміна доходу споживача. Модель «доход–споживання». Зміни в індивідуальному попиті. Криві Енгеля.

Оптимальний вибір і зміна ціни. Модель «ціна–споживання». Ефекти доходу та заміни за Хіксом та Слуцьким. Крива індивідуального попиту.

Утворення ринкового попиту. Споживчий надлишок. Прийняття рішень у ситуаціях з ризиком.

Тема 1.5. Попит, пропонування, ціна, ринкова рівновага

Загальна характеристика ринкових змінних.

Аналіз попиту: попит, обсяг попиту, закон попиту, функція попиту, чинники попиту. Виключення із закону попиту.

Аналіз пропонування: пропонування, обсяг пропонування, закон пропонування, функція пропонування, чинники пропонування.

Ринкова рівновага: утворення ринкової ціни та її роль. Моделі ринкової рівноваги.

Поняття еластичності. Види та показники еластичності. Цінова еластичність попиту та її чинники. Перехресна еластичність попиту та еластичність попиту за доходом.

Еластичність пропонування: показники, види, чинники. Часові періоди і зміна еластичності попиту та пропонування.

Практичне застосування теорії еластичності.

Тема 1.6. Теорія виробництва

Теорія виробництва. Поняття виробничої функції. Види виробничих функцій. Гранична норма технологічного заміщення. Ізокванта.

Постійні і змінні чинники. Показники продуктивності змінного фактора: сукупний, середній та граничний продукти. Закон спадної віддачі.

Виробництво в довгостроковому періоді. Ефект масштабу. Вибір фірмою економічно ефективного способу виробництва. Мінімізація сукупних витрат для заданого обсягу. Траєкторія розвитку фірми.

Рівновага виробника. Ізокоста.

Тема 1.7. Витрати виробництва

Теорії витрат виробництва і прибутків.

Поняття витрат. Економічний і бухгалтерський підходи до визначення витрат. Альтернативні витрати.

Витрати виробництва в короткостроковому періоді. Типова динаміка витрат виробництва та чинники, що впливають на неї. Закон зростаючих граничних витрат.

Функція витрат в довгостроковому періоді.

Поняття прибутку. Економічний і бухгалтерський прибуток. Економічний прибуток як мета діяльності фірми. Парадокс прибутку.

Максимізація прибутку в короткостроковому періоді.

Розділ 2. Теорія ринкових структур. Ринок факторів виробництва. загальна рівновага та ефективність

Тема 2.1. Ринок досконалої конкуренції

Ознаки абсолютно конкурентного ринку. Попит на продукцію конкурентної фірми.

Фірма на конкурентному ринку. Методи та моделі визначення оптимального обсягу виробництва. Загальне правило максимізації прибутку.

Максимізація прибутку конкурентною фірмою в короткостроковому періоді.

Крива пропонування абсолютно конкурентної фірми і галузі в короткостроковому періоді. Надлишок виробника.

Довгострокова крива пропонування конкурентної фірми та конкурентної галузі.

Переваги і недоліки досконалої конкуренції.

Тема 2.2. Теорія монополії

Монополія і конкуренція. Основні ознаки чистої монополії.

Максимізація прибутку монополістом. Коротко- і довгострокова рівновага монополії.

Соціально-економічні наслідки монополії. Природна монополія.

Цінова дискримінація. Монопольна влада і суспільні витрати.

Тема 2.3. Монополістична конкуренція та олігополія

Ознаки та особливості ринку монополістичної конкуренції

Диференціація продукту. Цінова і нецінова конкуренція. Роль диференціації продукту і реклами як інструментів нецінової конкуренції.

Моделі коротко- і довгострокової рівноваги монополістичного конкурента. Крива попиту фірми в умовах монополістичної конкуренції.

Характерні риси та причини поширення олігополії. Особливості поведінки олігополіста. Ламана крива попиту олігополіста.

Моделі рівноваги олігополії. Моделі олігополістичного ціноутворення.

Тема 2.4. Ціноутворення на ринку факторів виробництва

Особливості попиту на фактори виробництва.

Попит фірми на один змінний фактор. Зміна попиту фірми на фактор виробництва. Еластичність попиту на фактор виробництва.

Ринковий попит на фактори виробництва. Попит фірми на декілька факторів виробництва та їх оптимальне співвідношення.

Пропонування праці на досконало конкурентному ринку. Рівновага фірми і галузі на конкурентному ринку праці. Ціноутворення на ринку праці.

Ринок капітальних активів. Ціна активу. Ринки фінансового капіталу. Ринок послуг капіталу. Рентна оцінка капіталу.

Ринок землі. Визначення ціни землі.

Тема 2.5. Ринкова рівновага та економічна ефективність

Ефективність ринкової рівноваги на індивідуальному ринку товару.

Часткова та загальна рівновага. Взаємозалежність ринків.

Загальна рівновага і суспільний добробут. Ефективність за Парето та соціальний оптимум.

Ефективність у споживанні та обміні. Діаграма Еджворта.

Ефективність у сфері виробництва. Крива виробничих контрактів.

Оптимізація структури виробництва. Умови загальної ефективності конкурентної ринкової системи.

Тема 2.6. Недосконалість ринку і державне регулювання

Неспроможності ринку і необхідність державного втручання в економіку.

Зовнішні і внутрішні ефекти. Зовнішні ефекти та ефективність. Методи державного регулювання зовнішніх ефектів. Регулювання діяльності монополій.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.		Самост.р	Лекції	Практ.	Лабор.
Розділ 1. Основи мікроекономічного аналізу. Теорія поведінки споживача. Теорія виробництва										
Тема 1.1. Предмет і метод мікроекономіки	10	2	2			6				
Тема 1.2. Теорія поведінки споживача: мета споживача	10	2	2			6				
Тема 1.3. Бюджетне обмеження та споживчий вибір	10	2	2			6				
Тема 1.4. Зміни рівноваги споживача. Індивідуальний та ринковий попит	8	2				6				
Тема 1.5. Попит, пропонування, ціна, ринкова рівновага	12	2	2			8				
Тема 1.6. Теорія виробництва.	10	2			2	6				
Тема 1.7. Витрати виробництва	14	4	2			8				
Розділ 2. Теорія ринкових структур. Ринок факторів виробництва. Загальна рівновага та ефективність										
Тема 2.1. Ринок досконалої конкуренції	12	2	2			8				
Тема 2.2. Теорія монополії	12	2	2			8				
Тема 2.3. Моделі монополістичної конкуренції та олігополії	14	4	2			8				
Тема 2.4. Ціноутворення на ринку факторів виробництва	14	4	2			8				
Тема 2.5. Ринкова рівновага та економічна ефективність	12	2			2	8				
Тема 2.6. Недосконалість ринку і державне регулювання	12	2	2			8				
Разом з дисципліни	150	32	20		4	94				

6.3. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Розділ 1. Основи мікроекономічного аналізу. Теорія поведінки споживача. Теорія виробництва			
1	Тема 1.1. Предмет і метод мікроекономіки 1. Мікроекономіка як складова частина теоретичної економіки. 2. Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору. 3. Предмет курсу. Суб'єкти та об'єкти економічних відносин на мікрорівні. 4. Методологія мікроекономічного аналізу. Мікроекономічні моделі. 5. Мета та завдання дисципліни.	2	
2	Тема 1.2. Теорія поведінки споживача: мета споживача 1. Поняття корисності блага. Функція корисності. Загальна і гранична корисність. Перший закон Госсена. 2. Рівновага споживача в кардиналістській теорії. Другий закон Госсена. 3. Ординалістська концепція корисності. Аксиоми порядкового підходу. 4. Поняття кривої байдужості і її види. Гранична норма заміщення.	2	
3	Тема 1.3. Бюджетне обмеження та споживчий вибір 1. Бюджетне обмеження. 2. Рівновага споживача в ординалістській теорії. 3. Побудова кривих «дохід–споживання» і «ціна–споживання» 4. Ефект доходу і ефект заміщення (за Хіксом і за Слуцьким).	2	
4	Тема 1.5. Попит, пропонування, ціна, ринкова рівновага 1. Поняття ринкового попиту. Закон попиту. 2. Цінові і нецінові фактори попиту. 3. Виключення із закону попиту. 4. Пропонування. Закон пропонування. Фактори пропонування. 5. Ринкова рівновага. Дефіцити і надлишки. 6. Стійкість рівноваги. Павутиноподібна модель.		
5	Тема 1.7. Витрати виробництва 1. Поняття витрат. Економічний і бухгалтерський підходи до визначення витрат. Альтернативні витрати. 2. Витрати виробництва в короткостроковому періоді. 3. Функція витрат в довгостроковому періоді.	2	

	4. Поняття прибутку. Економічний і бухгалтерський прибуток. Парадокс прибутку. 5. Максимізація прибутку в короткостроковому періоді.		
Розділ 2. Теорія ринкових структур. Ринок факторів виробництва. Загальна рівновага та ефективність			
6	Тема 2.1. Ринок досконалої конкуренції 1. Ознаки абсолютно конкурентного ринку. Попит на продукцію конкурентної фірми. 2. Максимізація прибутку конкурентною фірмою в короткостроковому періоді. 3. Крива пропонування абсолютно конкурентної фірми в короткостроковому періоді. 4. Довгострокова крива пропонування конкурентної фірми. 5. Переваги і недоліки досконалої конкуренції.	2	
7	Тема 2.2. Теорія монополії 1. Основні ознаки чистої монополії. 2. Дохід і прибуток монополіста в короткостроковому періоді Довгострокова рівновага. 3. Цінова дискримінація. 4. Монопольна влада і суспільні втрати.	2	
8	Тема 2.3. Моделі монополістичної конкуренції та олігополії 1. Ознаки ринку монополістичної конкуренції. 2. Диференціація продукту. Цінова і нецінова конкуренція. 3. Короткострокова і довгострокова рівновага. Крива попиту фірми в умовах монополістичної конкуренції.	2	
9	Тема 2.4. Ціноутворення на ринку факторів виробництва 1. Особливості попиту на фактори виробництва. 2. Попит фірми на один змінний фактор. 3. Зміна попиту фірми на фактор виробництва. Еластичність попиту на ресурс. 4. Ринковий попит на ресурс. 5. Попит фірми на декілька факторів виробництва. Оптимальне співвідношення ресурсів.	2	
10	Тема 2.6. Недосконалість ринку і державне регулювання 1. Зовнішні і внутрішні ефекти. Причини «відмов» ринку. Зовнішні ефекти в споживанні і виробництві. 2. Суспільні блага. Ефективність виробництва суспільних благ. Фінансування виробництва суспільних благ. 3. Асиметричність ринкової інформації.	2	
Разом		20	

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: підручник: у 2 кн. / С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.; за ред. С. М. Панчишина, П. І. Островерха. – Кн. 1: Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. – 2-е вид., виправл. і доповн. – К. : Знання, 2013. – 615 с.
2. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: підручник: у 2 кн. / С. М. Панчишин, П. І. Островерх, В. Б. Буняк та ін.; за ред. С. М. Панчишина, П. І. Островерха. – Кн. 2: Мікроекономіка. – 2-е вид., виправл. і доповн. – К. : Знання, 2014. – 390 с.
3. Базилінська О. Я. Мікроекономіка: Навчальний посібник. / О. Я. Базилінська, О. В. Мінін – К. : «Центр навчальної літератури», 2005. – 352 с.
4. Базилевич В. Д. Мікроекономіка: Опорний конспект лекцій. / В. Базилевич, В. Лук'янов, Н. Писаренко, Н. Квіцинська – К. : Четверта хвиля, 2010. – 248 с.
5. Білецька Л. В. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка): Навчальний посібник. / Л. В. Білецька, О. В. Білецький, В. І. Савич. – 2-ге вид. перероб. та доп. – К. : «Центр учбової літератури», 2009. – 688 с.
6. Буряк П. Ю. Мікроекономіка: Підручник./ П. Ю. Буряк, О. Г. Гупало. – К. : Хай-Тек прес, 2012. – 560 с.
7. Гронтковська Г. Е. Мікроекономіка. Практикум: Навчальний посібник / Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік. – 3-тє вид., «Центр учбової літератури», 2010. – 418 с.
8. Косік А. Ф. Мікроекономіка: Навчальний посібник. / А. Ф. Косік, Г. Е. Гронтковська. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2008. – 438 с.
9. Максименко І. А. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка: Навчальний посібник / І. А. Максименко, І. М. Бурдейний, Н. П. Мацелюх. – Чернівці : Прут, 2011. – 424 с.
10. Мікроекономіка: Навчальний посібник / Н. О. Гончарова, А. І. Ігнатюк, Н. А. Малиш та ін. – К. : МАУП, 2005. – 304 с.
11. Мікроекономіка: Підручник / А. П. Наливайко, Л. А. Азьмук, П. Г. Банщиков та ін.]. – К. : КНЕУ, 2011. – 446 с.
12. Мікроекономіка: Підручник / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, А. І. Ігнатюк, С. В. Слухай; за ред. В. Д. Базилевича. – 2-ге вид. перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 679 с.
13. Мікроекономіка: Практикум: Навчальний посібник / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, А. І. Ігнатюк, С. В. Слухай. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2010. – 490 с.
14. Мікроекономіка: Тексти лекцій з дисципліни «Економічна теорія (Мікроекономіка)» (для студентів 2 курсу денної та заочної форм навчання напрямів підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа», 6.140101 «Туризм» та 6.030601 «Менеджмент») / Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва

ім. О. М. Бекетова; авт.: І. А. Островський, С. Б. Тимофієва – Х. : ХНУМГ, 2014. – 178 с.

15. Мікроекономіка і макроекономіка: навч. посіб. для студ. галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства» (за інтегрованими навчальними планами) денної та заочної форм навчання / Л. В. Проданова, О. М. Кінько. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2013. – 161 с.

16. Мікроекономіка і макроекономіка (теоретичні основи і навчальний тренінг): Навчальний посібник / Л. В. Проданова, О. О. Фоміна – Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2015. – 172 с.

17. Микроэкономика: практический подход (Managerial Economics): Учебник / под ред. А. Г. Грязнова, А. Ю. Юданова – 6-е изд., стер. – Москва : Кнорус, 2011. – 704 с.

18. Николенко С. С. Микроэкономика: Учебно-методическое пособие / С. С. Николенко, Л. Л. Кушнир. – Полтава : ПУЭТ, 2012. – 179 с.

19. Носик О. М. Мікроекономіка: Навчальний посібник / О. М. Носик – Х. : НФаУ, 2014. – 176 с.

20. Нуреев Р. М. Курс микроэкономии: Учебник для вузов. / Р. М. Нуреев. – 2-е изд., изм. – М. : Норма, 2008. – 576 с.

21. Отенко В. І. Мікроекономіка. Навчальний посібник / В. І. Отенко, О. Є. Попов, І. М. Колесниченко, А. В. Литвиненко, Н. О. Степаненко – Х. : ХНЕУ, 2012. – 339 с.

22. Петрушенко Ю. М. Мікроекономіка : конспект лекцій / Ю. М. Петрушенко, О. В. Дудкін, Н. М. Костюченко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – 206 с.

23. Петрушенко Ю. М. Мікроекономіка : теорія та приклади розв'язування задач: Навчальний посібник / Ю. М. Петрушенко. – Суми : Університетська книга, 2012. – 320 с.

24. Пилипенко В. В. Мікроекономіка: Курс лекцій: Навчальний посібник / В. В. Пилипенко. – Львів: Новий Світ-2000, 2012. – 280с.

25. Практикум з мікроекономіки до підручника «Мікроекономіка» / [Є. В. Прохорова та ін.]; за наук. ред. А. П. Наливайка; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2013. – 522 с.

26. Пустовійт Р. Ф. Методика розв'язування задач з мікроекономіки: Навчальний посібник / Р. Ф. Пустовійт. – Київ : Кондор, 2011. – 102 с.

27. Решетило В. П. Конспект лекцій з курсу «Мікроекономіка» / В. П. Решетило, Г. В. Стадник, С. Б. Тимофієва, І. А. Островський; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2012 – 205 с.

28. Сборник задач по микроэкономике. К «Курсу микроэкономии» Р. М. Нуреева / гл. ред. д-р экон. наук, проф. Р. М. Нуреев. – М. : НОРМА, 2005. – 432 с.

29. Економічна теорія. Мікроекономіка: Підручник / за ред. В. М. Тарасевича. – К. : Знання, 2012. – 134 с.

30. Уфімцева О. Ю. Мікроекономіка. Курс лекцій: Підручник. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2012. – 172 с.

31. Ястремський О. І. Основи мікроекономіки: Підручник. / О. І. Ястремський, О. Г. Гриценко. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2007. – 579 с.

Допоміжні:

1. Андреюк Н. В. Мікроекономіка: Навчальний посібник. / Н. В. Андреюк. – К. : Кондор, 2004. – 176 с.

2. Ачкасов А. Є. Мікроекономіка. Тренінг-курс. Навчальний посібник. / А. Є. Ачкасов, І. А. Островський, С. Б. Тимофієва; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2012. – 308 с.

3. Вініченко І. І. Мікроекономіка: Навчальний посібник. / І. І. Вініченко, Н. В. Дацій, С. О. Корецька. – К. : «Центр навчальної літератури», 2005. – 272 с.

4. Гамільтон Дж. Методичний посібник до «Мікроекономіки» Р. Піндайка і Д. Рубінфелда / Дж. Гамільтон. / Пер. з англ. А. Олійника, Р. Скільського. – К. : Основи, 1996. – 233 с.

5. Горобчук Т. Т. Мікроекономіка: Навчально-методичний посібник / Т. Т. Горобчук. – К. : «Центр учбової літератури», 2002. – 236 с.

6. Горошко М. Ф. Мікроекономіка: Тести. Ситуації. Задачі: Навчальний посібник. / М. Ф. Горошко, В. В. Кулішов. – К. : Ельга, Ніка-Центр, 2003. – 368 с.

7. Долан Э. Дж. Микроэкономика / Э. Дж. Долан, Д. Линдсей. – Пер. с англ. / Под общ. ред. В. Лисовика, В. Лукашевича. – СПб. : Экономические школы, 1994. – 448 с.

8. Долан Э. Дж. Рынок: микроэкономическая модель / Э. Дж. Долан, Д. Линдсей. – Пер. с англ. В. Лукашевича и др. / Под общ. ред. В. Лисовика, В. Лукашевича. – СПб. : Экономические школы, 1992. – 496 с.

9. Калініченко О. В. Мікроекономіка. Практикум. Навчальний посібник / О. В. Калініченко, Л. М. Березіна. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 432 с.

10. Ковбатюк М. В. Методичні рекомендації для проведення практичних занять та самостійної роботи студентів з дисципліни «Мікроекономіка» / М. В. Ковбатюк, І. І. Стрілок. – К. : КДАВТ, 2016. – 40 с.

11. Лісовий А. В. Мікроекономіка: Навчальний посібник / А. В. Лісовий. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 192 с.

12. Лісовицький В. М. Мікроекономіка: Навчальний посібник / В. М. Лісовицький. – 3-е вид., переробл. і доп. – К. : КОНДОР, 2007. – 164 с.

13. Макконнелл К. Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика. / К. Р. Макконнелл, С. Л. Брю. / Пер. с англ. – М. : Инфра-М, 2003. – 940 с.

14. Менкью М. Г. Принципы экономикс. / М. Г. Менкью. – 2-е изд., сокращ. – СПб. : Питер, 2000. – 496 с.

15. Методичні вказівки до організації самостійної роботи, практичних занять та виконання контрольних робіт з дисципліни «Мікроекономіка» / Укл. І. А. Островський, С. Б. Тимофієва. – Харків : ХНАМГ, 2009 – 120 с.

16. Методичні вказівки до організації самостійної роботи, проведення практичних занять, виконання розрахунково-графічної роботи з дисципліни

«Мікроекономіка» / Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад.: С. Б. Тимофієва. – Х. : ХНУМГ, 2013. – 83 с.

17. Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічної роботи та варіанти завдань з дисципліни «Мікроекономіка» / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: В. П. Решетило, І. А. Островський, С. Б. Тимофієва. – Х. : ХНАМГ, 2011. – 43 с.

18. Мікроекономіка і макроекономіка: Підручник. / С. Будаговська, О. Кілієвич, І. Луніна та ін. – К. : Основи, 2007. – 517 с.

19. Мікроекономіка: Пакет комплексних завдань для поточного та підсумкового контролю знань студентів економічних спеціальностей всіх форм навчання / М. В. Фоміна, В. В. Кузьменко, О. М. Кінько, Ю. М. Карасьова – Донецьк : ДонНУЕТ, 2009. – 107 с.

20. Мікроекономіка: методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи : у 2 ч. / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України»; [уклад.: Н. М. Нілова, Т. І. Гончарук]. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. – Ч. 1. – 43 с.

21. Наріжна Л. Д. Мікроекономіка в схемах: Навчальний посібник / Л. Д. Наріжна, Л. Н. Пономарьова. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 160 с.

22. Носик О. М. Мікроекономіка: метод. рек. для аудит., позааудит. та самост. роб. студ. – Х. : НФаУ, 2013. – 24 с.

23. Оверченко, В. І. Мікроекономіка: навчальний посібник./ В. І. Оверченко, З. М. Мажак, М. І. Софій – Івано-Франківськ: Лілея НВ. – 2015. – 348 с

24. Павленко І. М. Мікроекономіка: Навчальний посібник / І. М. Павленко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 288 с.

25. Пода А. К. Мікроекономіка. Збірник задач для студентів економічних спеціальностей: Навчальний посібник / А. К. Пода, О. П. Вашків, Л. Л. Куц – К. : ІСДО, 2011. – 123 с.

26. Поплавська Ж. В. Мікроекономіка. Теорія і практика управлінської економіки: Навчальний посібник/ Ж. В. Поплавська, О. Й. Криса – 2-е вид. переробл. і допов. – К. : Алерта, 2012. – 272 с.

27. Проданова Л. В. Економічне зростання й економічний розвиток: забезпечення сталості економічної системи: Монографія/ Л. В. Проданова. – Донецьк : ТОВ «Східний видавничий дім», 2011. – 400 с.

28. Рудий М. М. Мікроекономіка: Навчальний посібник / М. М. Рудий – 3-тє вид. – К. : Каравела, 2012. – 360 с.

29. Самуельсон Пол Э. Економіка. / Пол Э. Самуельсон, Вильям Д. Нордхаус. – Пер. с англ., 16-е изд. – М. : Издательский дом «Вильямс», 2003. – 688 с.

30. Слухай С. В. Довідник базових термінів та понять з мікроекономіки / С. В. Слухай – Київ : Лібра, 2011. – 256 с.

31. Фоміна М. В. Мікроекономіка: Практикум / М. В. Фоміна. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2012. – 126 с.

Електронні ресурси:

1. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів і фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ssmc.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Національного Банку України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
5. Офіційний портал Кабінету Міністрів України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>.
7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
8. Офіційний сайт Світового банку: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>.
9. Офіційний портал Державної фіскальної служби України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>.
10. Офіційний сайт Державної регуляторної служби України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/>.
11. Офіційний сайт Статистики Євростату: <http://ec.europa.eu/eurostat/>.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

Мультимедійне обладнання в аудиторії для проведення лекційних занять.